UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato in primam Digesti Veteris Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

In integrum restitutione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96393

Visual Library

a §.**Cum publicanus.** [a]Iſte §.innuit quod locũ hꝫ hoc edictuꝫ,
etiã ſi pecunia datur vt calumnia fiat,vel non fiat extra iudiciũ.
gl.videt̃ dicere ꝫ. Potes dicere qđ qñ dat̃ officiali publico, hꝫ
locum etiam in extraiudicialibus, ſecus ſi pꝛiuato.

ADDITIO.

a POMA.¶Cum publicanus.Limita per Ange.in l.qui autem.
de infamibus.

LEX OCTAVA.

1 ☞Iudex qui cognoſcit de crimine ciuiliter, eo comperto po-
teſt ex officio ſuo punire criminaliter.⁊ ſic pꝛobat quod in deli
ctis pꝛobationes facte in ciuili, faciunt fidem in criminali.
2 Iudiciũ criminale non concurrit cum ciuili,ẽt in pꝛiuatis.

Sabeo. Qui accepit pecuniaꝫ vt deſiſtat ab accuſatione, crimine non pꝛobato,
1 hac actione tenetur.hoc dicit.Not.ex fine huius l.†ꝙ
iudex qui cognoſcit de crimine ciuiliter,eo comperto
poteſt ex officio ſuo punire criminaliter. Pꝛo hoc ĩ.de re iu.l.
diuus.de concuſ.l.j.⁊ l.medicus.de variis,⁊ extraoꝛdi.cog.⁊ C.
de condi.ob tur.cau.l.quod euitandi. Pꝛo quo facit optime l.
iiij.§.ſi dicatur.ĩ.ſi.reg.⁊ l.interdũ.§.q furẽ.ĩ.de fur. Pꝛopter
2 quas leg.†dicũt qdã qđ l.interdũ.ĩ.de pub.iud.q̃ dt qđ nõ põt
a cõcurrere ciuilis[a] cũ criminali, dꝫ intelligi in iudiciis publicis,
ſecus in pꝛiuatis,per hanc legẽ ⁊ ſimiles,quod non placet. Nã
in pꝛiuatis nõ põt concurrere,ſi ciuilis,⁊ criminalis intẽtentur
pꝛincipaliter,per regulam,qꝛ abſolutoꝛia lata in vno, pꝛeiudi-
cat in alio,vt l.ij.vi bonoꝛ.rapt.⁊ l.j.C.qñ ciui.actio.crim.pꝛeiu-
di.⁊ leges pꝛedicte debent intelligi quod ſint duo iudicia. Uel
ſi vis dicere quod eſt vnum, tunc dicas quod non pꝛincipaliter
intentantur iſte due actiones,ſed iudex ex ſuo officio,cum ſibi
conſtet de delicto,criminaliter puniet,vt hic.⁊ d.l. interdũ.§.q
furem. Ita tꝫ Inno.⁊ Cyn.hoc refert in l.ſi quis ad ſe fundum.
C.ad l.Iul.de vi.Dixi plene in d.l.interdum.§.qui furem.

ADDITIO.

a ALEX.¶Concurrere ciuilis. Qualiter cõcurrit ciuilis cã cuꝫ
criminali,vide Bald.in d.l.ſi quis ad ſe fundum.adde Bal.in l.
quod euitandi.C.de condi.ob.tur.cauſam.Adde tu quod ex di
ctis Bar.ſ. habes,quod in delictis pꝛobationes facte in ciuili
faciunt fidem in criminali.⁊ idẽ tenet Ange.qui dicit hoc dictũ
Bar.verum,in l.j.C.ſi quis aliqueꝫ teſtari pꝛohi.⁊ ibi Bal.ſed
ↄtrium tenet Bal.in l.quod euitandi.hic alleg.⁊ Fran.de areti.
in c.at ſi clerici.de iud. referens Bart.etiam contrarium tenere
in l.ij.§.hoc edicto.ĩ.vi bo.rapto.

LEX NONA.

a **De ſeruo.** [a]Separatoꝛum ſeparata debet eſſe ratio.hoc dicit.Et ad hoc quotidie
allegatur de eſtimatione ſerui certi, gloſſ. diſtinguit
hic vide eam, ⁊ ſigna.

ADDITIO.

a POMA.¶De ſeruo.Limita hanc regulam ſing.non habere lo
cum in ſeparatis coꝛrelatiuis.Ita Franc.Aret.l.certi cond.§.
quoniam. per illum tex.ad ſi.ĩ.ſi cert. pet.

Liber Quartus.

a De in integrum reſtitu.[a] Rubrica j.

ADDITIO.

a P.PAV.P.¶De in integ.reſtitu.An in integ.reſti.poſſit conce
di motu pꝛopꝛio iudicis? vide Ro.quod ſic,ſing.cccclxv.incip.
nunquid iudex.⁊ vide ẽt que habes ad Bar.in rub.ĩ.de mino.

LEX PRIMA.

1 ☞Notoꝛium nõ indiget pꝛobatione,nec alterius expꝛeſſione.
2 Statutum conditum ab habentibus authoꝛitatem ſtatuẽdi in
concernentibus publicam vtilitatem,ſi continet manifeſte vtili
tatem publicam,non eſt neceſſe quod hoc expꝛimatur.
3 Deceptus iuſto erroꝛe reſtituitur.

Tilitas. Iſta lex non indi-get ſummario, po-
tes tamen dicere breuiter quod leſis
qualitercunqꝫ ſubueniatur, manife-
ſte,pertinet ad publicam vtilitatem.
1 h.d.Not.ex hac l.†quod manifeſtuꝫ,
non indiget pꝛobatione, nec alterius
expꝛeſſione,vt hic,⁊ l.fin.ĩ. de exerci.
2 †Et iſtud facit ad arg. ad queſtionẽ.
Pꝛioꝛes habent arbitrium in his q̃
pertinent ad publicam vtilitatem, certe ſi ſtatuant aliquid qđ
manifeſte pertinet ad publicam vtilitatem non eſt neceſſe quod
hoc in eoꝛuꝫ ſtatutis expꝛimatur,qꝛ eo ipſo compꝛehẽditur,vt
hic:ſed ſi hoc manifeſte nõ pertinet ad publicam vtilitatem,ſed
poteſt reduci per quandam conſequentiam, foꝛte hoc deberet
expꝛimi,vt l.fin.ĩ.de exerci.Dixi plene in l.ambitioſa.de decre.
ab oꝛdi.fac.¶Querit gl.exemplum de eo qui decipitur,p ſta
3 tus mutationem.De hoc in tit.ĩ.de cap.diminu.¶†Scđo q̃
ro de eo qui decipitur ex iuſto erroꝛe.Glo.ponit exemplum in
l.habebat.in pꝛin.ĩ.de inſti.⁊ quando actio de pec.eſt anna.l.q
ſitum.⁊ ſunt bona exempla.Habes aliud in l.pe.ĩ.de confeſſ.⁊ ĩ.
eo.l.diuus.vlti.rñ.⁊ illa eſt reſtitutio ex clauſula generali, Si
qua mihi iuſta cauſa eſſe videbit̃.poſita ĩ.ex qui.cauſ.ma.lib.j.

LEX SECVNDA.

1 ☞Reſtitutio conceditur cauſa cognita, etiam a delegato.
2 Iudex,qui non admittit exceptiones, quãdo videatur graua
re partem.

Omnes. Reſtitutio conceditur cognito quod cauſa,ex qua petitur,ſit iuſta,⁊ vera.
1 h.d.Ex hoc†quod dicit cauſa cognita,apparet quod
requiratur partis pꝛeſentia,vel quod ſit cõtumax,vt
l.in cauſe.§.cauſa cognita.ĩ.de mino. Item no.quod dicit,a pꝛe
toꝛe permittuntur, ⁊c. Ex quo apparet quod competit iudici
oꝛdinario,⁊ non delegato,quod hodie non eſt verum. Nam ho
die etiam apud delegatum poſſunt agitari.l.vlti.C.vbi, ⁊ apud
quem.¶Quero vtrum poſſit eſſe cauſa vera,⁊ non iuſta? Gl.
videtur velle quod non, ideo exponit vere,id eſt,iuſte. Tu dic
qđ poſſunt eſſe iuſte cauſe pꝛopoſite non tñ vere in facto. Item
poſſunt eſſe vere in facto,nõ tñ iuſte in iure,vt patet ad ſenſuꝫ.
Et ideo tex.iſte requirit duo,ſcꝫ iuſtitiam cauſe,⁊ veritatẽ. Et
2 per†hoc aduerte, ſi aliquis pꝛoponit aliquas exceptiones,
quas iudex non admittit,ſi quidem incipias a pꝛimo,ſcilicet ab
iniuſtitia, quia exceptiones ille ſunt iniuſte, vel manifeſte ſunt
friuole poſito quod eſſent vere in facto, tunc iudex non grauat
eum.l.j.§.de offi.aſſeſ.⁊ C.vt nemo pꝛiua.l.ſi.non enim debet eũ
admittere ad pꝛobandum id, quod pꝛobatum nihil releuat.l.ſi
a duo,§.idem Iulianus.ſ.de iureiur. Si vero cauſe[a] ſunt iuſte,ſi
vere eſſent,tũc ſi quidem pars obtulit ſe pꝛobaturam, iudex q
non admittit,grauauit eam eo ipſo quod non admiſit. Si vero
nõ obtulit ſe pꝛobaturam,tunc iudex non dicitur eam grauaſ-
ſe,niſi pꝛobet illas exceptiones,⁊ cauſas in eis inſertas eſſe ve-
ras,vt extra de app. c.interpoſita.

ADDITIO.

a ALEX.¶Si vero cauſe. Adde Bar.in l.iij.de app.recipiend.

LEX QVARTA.

1 ☞Minima quando non curentur.

a **Scio.** [a]In his que ꝫ ius cõe conceduntur de mi-
* nimis non curatur*.¶Item minimum di-
* citur ſm magnitudinem rei.h.d.¶No.†quod de mi
1 nimis non curatur[b].contra.ĩ.de dãno infecto.l.ſi pꝛo
b pꝛietarius. in ſi.pꝛimi reſpon. Solu. In his q̃ ↄcedunt̃ ſm ius
commune,curatur de minimis.ſecus in his,que contra ius cõe,
c ex ſpeciali pꝛiuilegio pmittunt̃.vt hic.¶Quero, qđ[c] vult di
cere tex.ſi maioꝛi rei,vel ſumme pꝛeiudicet? Glo.videt̃ hic va
riare. Nam vltima gloſ.parua maioꝛi rei ſubaudit maxime.q.d.
paruitas rei conſideratur reſpectu ſui,non habito reſpectu ad
aliud.Gl.pꝛecedens videtur tenere contrarium, quia in vendi
tione magna quantitas triuꝫ,vel quatuoꝛ floꝛeno.eſſet minima
⁊ in venditione parua non eſſet ſic. Et iſta magis placet, quã
etiam tenebat Iacob.Butr.tene menti.

ADDITIONES.

a ALEX.¶Scio.Ad hanc l.vide quod dixit Inn.in c.coꝛam.ex
tra eo.⁊ Bal.in l.j.C.ſi aduer.ven.pig.⁊ dictum Inno.in d.c.coꝛ
ram.ſequitur Bal.in d.l.peremptoꝛias.C.ſen. reſcin.non poſ.
⁊ hic vide Bar.in d.l. ſi pꝛopꝛietarius.
* CLAV.¶Curatur.Uide Bar.in l.infamem.ĩ.de pub.iud.glo.
⁊ doct.in authen.aut rem huiuſmodi.C.de ſac.ſan.eccle.
* CLAV.¶Item minimum.Ait confirmationem huius regule.
vide pulchꝛa ſimilia per Franc.Curtium in l.vnica in pꝛinc.
queſt.C.de pꝛohi. ſeq.pecu.⁊ vide gl.⁊ doc.in c. ſi pꝛoponẽte.de
reſcrip.Latius Bald.in l.ſi.§.j.C.de iur. delib. Alex.in rub.ſ.
ſol.matr.And.Barb.conſi.x.vol.j.
b P.PAV.P.¶De minimis non curatur.Circa hoc an de minimis
ſit curandum? vide xij.notabilia dicta,in quib9 defectus in mi-
nimo nocet,per Iaſ.in authen.qui rem.C. de ſac.ſanc.eccleſ.vbi
loquitur de emphyteuta ceſſante in ſolutione ſoluꝫ vnius num
mi, de quo vide etiam Socin. per illum text.in l. quamuis.ĩ.de
condi. ⁊ demonſtr. poſt Bald. in l.pꝛo hereditariis. ver. ſi. C.
de here.act. ex quo ſumitur limitatio ad iſtam regulam, quod
vbi qualitas ſoluenda non eſt caſſata,ſed incerta,a pꝛincipio
lerat

leratur defectus in minimo,ex bona fide ſoluentis.Item ad re-
gulam quod de minimis nō ſit curandum,⁊ quod paria ſint ali-
qd nō eē,vel qd modicū,ſeu minimū eſſe,vide multa q̄ cumulat
Iaſ.in l.ſciēdū.ꝗ.ſat.cog.⁊ q̄dā alia ꝑ eū in aut.ꝓterea.C.vnde
vir ⁊ vxo.⁊ per eundē plura in c.j.in iiij.fal.qui feu.dar.poſ.⁊ ꝑ
eum in ru.j.ſol.ma.Are.in l.ꝓtor.in iiij.no.de acq.her.Itē ad ꝓ-
dicta,vide etiam Cur.in trac.vide Barb.cōſi.lxxiij.volumi.iiij.
c P.PAV.P.¶Quero qd.Alex.in l.is ad quē.in v.no.ꝗ.de acq.hr̄.

LEX QVINTA.

1 ☞Statutum loquens de habentibus ſeu poſſidentibus rem,
non comprehendit illum,cui ad rem competit reſtitutio.

NEMO. Nō vr̄ rē ꝑdidiſſe,q ad eā pōt reſtitui.
h.d.Dicit gl.qd iſtud ē ꝑ fictionē,vt ap-
paret hic,dū dt,vr̄ qd eſt notā.pro ſtatutis.Nā lʒ ꝑ
bn̄ficiū reſtōnis qs poſſit rē recuperare.nō dr eā ha-
1 bere ſeu poſſidere vere,⁊ ſic ſtatuta † q̄ loquunt̄ de hn̄tibꝰ rē,nō
haberēt locū in ea re,ad q̄ cōpetit reitō.Vñ ſi imponeret col-
lecta ꝑ re,quā qs hʒ.nō tenet̄ ſoluere ꝓ ea re,ad quā cōpetit re-
ſtitutio,vel alia actio.Nō enim eā vere hʒ.Et ſtatutū dʒ intel-
ligi de re,quā quis vere habet,vt l.iij.ꝗ.hec verba.de nego.geſt.

LEX SEXTA.

1 ☞Reſtitutionis in integr.beneficiū tranſit ad ſucceſſores,vni-
uerſales,⁊ cedi poteſt.
2 Reſtitui defunctus poteſt ⁊ non eius heres qn̄ deceſſit in pun-
cto,in quo expirabat beneficium reſtitutiōis,⁊ quādo cōtra.3.
4 Minor ſi decedit hereditate non adita,heres eius poteſt pete-
re reſtitu.in integr.ad adeundam hereditatē.

NON SOLUM. [a]Bn̄ficium reſtōnis trāſit ad
hr̄des,⁊ ceteros [b] ſucceſſores
vniuerſal.h.d.¶ † No.hoc beneficiū trāſire ad ſuc-
ceſſores vniuerſales,⁊ pōt etiā cedi.l.ſi minoris.ꝗ.de
admi.tut.¶Cōtra op.q̄ priuilegiū ꝑſonale,⁊c.l.q̄ tale.ꝗ.ſolu.
mat.Sol.vt ꝑ Dy.in c.priuilegiū ꝑſonale.extra de re.iur.li.vj.
2 ¶ † Quero,ſi eſt dare caſuʒ,in quo defunctꝰ pōt reſtitui,⁊ non
hr̄s?Gloſſ.dt qd ſic,⁊ ſic ponimꝰ eū deceſſiſſe in pūcto in quo ex-
3 pirabat beneficiū reſtōnis in inte.Sʒ q̄ro † eʒ,vtrū ſit aliqs ca-
ſus,in quo nō potuerit reſtitui defunctꝰ,⁊ poſſit reſtitui hr̄s?
c Rn̄.qd ſic,[c] vbicūqʒ i pūcto mortis ꝑficit̄ leſio.Exēplū in l.Pā-
toniꝰ,de acq.here.⁊ l.j.⁊ qd ibi no.C.de reſti.mil.ꝑ gl.⁊ Doc.Et
4 ꝑ † hoc dico quod ſi minor decedit hereditate nō adita,pōt eiꝰ
heres petere reſt.in inte.ad adeundā hereditatē,lʒ minor,dum
viueret,nō haberet illud bn̄ficiū,q̄ nō erat leſus,qn̄ adhuc adi-
re poterat,ſʒ q̄ in puncto mortis ꝑfecta eſt leſio,ideo heres re-
ſtitueret̄ ꝑ dicta iura,⁊ ſic eſt caſus in l.q datos.de reb.dub, ſm
Iac.de Are.⁊ ibi hoc dixi.Hoc tenet And.in c.in preſentia.ex-
tra de prob.licet Iac.de Bel.dicat contrariū in quadā diſputa-
tiōe,ſeu diſtinctiōe quā ponit in aut.de triē.⁊ ſemiſ.in ſi.illiꝰ.q.

ADDITIONES.

a P.PAV.P.¶Nō ſolū.Vide ⁊ declara vt ꝑ Bar.in l.paterfami.
ꝗ.de priui.cred.Itē no.quod fauorabilior eſt in perſona mino-
ris,quā heredis,vide Franc.conſi.clxj.
b ALEX.¶Ceteros.Hec lex fallit in caſu ſing.l.j.C.de ſen.aduer.
fiſcum la.lib.x.ſecundum Bal.in v.opp.ibi Poma.¶Vide ad
intellectū huius.l.per Ang.ꝗ.ſi quis.verſi.ſi.in gl.Inſt.de act.
c ALE.¶Rn̄.qd ſic.Aliꝰ eſt caſus multū no.de quo ꝑ gl.⁊ Bart.
in l.pr̄fam.de preui.cred.in quo bn̄ficiū reſtōnis nō trāſit ad hr̄-
dē minoris.Addē q̄ bn̄ficiū reſtōnis in inte.cōpetat hr̄di.mino
Ang.conſi.lxxxiij.Pau.de Caſt.conſi.cccxxviij.latius poſui in
l.ſi infanti.C.de iure deliberan.

LEX SEPTIMA.

IULIANUS. Per ſinē huiꝰ.l.dt Gul.de Cu.
qd lʒ aliquis ſit accuſatꝰ,vel in-
quiſitus de delicto,ex quo bona veniunt publicāda,
qd interim bona nō ſunt litigioſa.Nō enim ꝑinpalr
agit̄ de bonis,ſʒ de vindicta,vt hic:qd dixiꝰ plene ꝗ.de donatio.l.
poſt contractum.

LEX OCTATA.

1 ☞Contumax verus dicitur,qui nuntio extra iudicium dixit ſe
nolle venire.
2 Contumax fictus veniens iudice ſedente,reſtituitur ad totam
cauſam,idem ſi dolo aduerſarij abfuerit,vel abſque ſui culpa.
3 Preſumptio vna tollit aliam.
4 L.diuus,de reſti.in integ.loquit̄ etiā in vero cōtumace.⁊ nu.6.
7 Quid ſit reſtituere litem.
8 Reſtitutio in integ.intra quantum tempus peti poteſt.
9 Libellus,⁊ litis conteſt.requiruntur qn̄ petitur reſtitutio ad-
uerſus ſn̄iam diffinitiuam,ſecus ſi aduerſus interlocutoriam.

a DIUUS. [a]Iſta eſt ſingularis lex,in cuius lectu.
noſtre gl.variauerunt,ideo primo po-
nam caſum ſecundum Ioan.poſtea ponam caſum ſm
Azo.Et ſecundum Ioan.h.d.Verus contumax ve-
* niēs iudice ſedente*pro tribunali,reſtituitur ad appellādū,
idem ſi abfuerit dolo aduerſarij,vel abſqʒ ſui culpa.h.d.Duas
partes habet.Prima quando quis petit reſtitutionem,ideo
quia venit cito,⁊ iudice ſedente pro tribunali.Secunda,quan-
do petit reſtitutionē ꝑꝑ dolū aduerſarij,vel ꝑꝑ caſum abſqʒ ſui
culpa obuenientem.Secunda ibi,nec intra has.Loquitur er-
go hec lex ſecundum Ioan.in vero contumace,quia citatus di-
xit ſe nolle venire,qui reſtituitur ad appellandum.Contra hāc
lec.videtur tex.iſte dum dicit ſi citatus non reſpondit:ſed ſecū-
dum lect.Ioan.ſupponitur quod reſpondit dicens ſe nolle ve-
nire:ergo ⁊c.Et huius timore eſt facta quedam glo.parua que
1 dicit,rn̄dit.i.non venit in iudicio.Ex † qua not.quod non eſt ne-
ceſſe quod in iudicio quis dicat ſe nolle venire,ſed ſufficit quod
hoc dicat nuntio extra iudicium.Hoc dico,q̄ Ioan.An.in c.j.
extra de dolo ⁊ contu.in cle.videtur de hoc dubitare.¶Scdo
op.de tex.qui dicit exiſtimari pōt nō ſua culpa,⁊c.Si eñ exp̄ſ-
ſe dicit ſe nolle venire,non cadit hic iſta coniectura,quoniam in
incertis,non certis,⁊c.l.cōtinuus.ꝗ.cū ita.ꝗ.de ver.obl.Huius
timore Io.intelligit,exiſtimari poteſt,id eſt,fingi,quoniam ſi-
ctio ſit ſuper certo,vt vidiſtis no.ꝗ.titu.j.l.ſin.in prin.Et iſtud
colligitur ex dictis Ioan.in gl.ſuper verbo exiſtimari.¶Itē
ꝯ iſtā lect.opp.de verſi.nec intra has.ꝗ.eo.quod loquitur de eo
qui abfuit dolo aduerſarij,vel abſqʒ ſui culpa,⁊ ſic nō poteſt in-
telligi in vero cōtumace,prout Ioan.intelligit.Suſtinēdo Io.
potes dicere,qd ab initio dixit ſe nolle ire,poſtea mutauit pro-
poſitū.⁊ dū volebat ire,fuit impeditus dolo aduerſarij,vel alio
caſu,abſqʒ ſui culpa.Item contra lec.Io.videtur litera que di-
cit reſtituere litem,⁊ ſic innuit quod reſtituitur ad totā cauſaʒ,
non ad appellandū.Reſp.ſuſtinendo potes exponere litem de-
bere reſtitui.ſ.per beneficium appellationis,vides igitur quod
lect.Io.que eſt ſuper hac lege ꝓcedit cū magna violentia,⁊ ſi-
naliter mihi non videtur vera,q̄ ſi verū eſt quod ipſo veniente
ſtatim fingeretur non verus contumax,non eſſet neceſſaria reſti-
tutio ad appellandū,ſed poſſet quis appellare ipſo iure.Tran-
ſeamus ergo ad lectu.Azo.quam puto veram,ſecundum quam
2 breuiter hoc intendit.† Contumax ficte veniens iudice ſedente
pro tribunali,reſtituitur ad totam cauſam.Idem ſi dolo ad-
uerſarij,vel abſqʒ ſui culpa abfuerit.h.d.¶Not.quod nihil eſt
3 immutādū de ſolēnitatibꝰ.¶Scdo not.† qd vna ꝓſumptio tol-
b lit aliam[b].Nā ex eo quod citatus non venit,preſumitur cōtem-
* nere iudicem ex eo quod cito venit,preſumitur*non contemne-
re,⁊ ſic quod dicit exiſtimari,exponitur,id eſt,preſumi ſecūdū
Azo.¶Op.in incertis,non certis,locus eſt coniecturis.l.con-
tinuus.ꝗ.cum ita.ꝗ.de ver.obl.Sed qn̄ citatus dixit ſe nolle ve-
nire,ſumus certi quod contemnit iudicem,ideo non eſt locus
huic preſumptioni.Dicit Azo.fateor,⁊ ita intelligo hic in ficto
contumace,qui fuit inuentus,⁊ nihil rn̄dit.vel non fuit inuen-
tus,ſed citatus ad domum.¶Not.quod hic gl.appellat fictuʒ
contumacem eum,qui inuentus non fuit.De hoc videbitis.ꝗ.l.
proxim.¶Contra opp.fictus contumax appellat de iure com-
muni,⁊ ſic non eſt neceſſaria reſtitutio,vt l.poſt edictum.in ſi.ꝗ.
de iudi.Huius timore dicit Azo.fateor.⁊ ideo iſte reſtituitur
ad totam cauſam,non autem ad appellandum,quia illud pote-
rat de iure communi.Et hoc innuit litera ſequens ibi,reſtitue-
4 re litem,⁊c.Lectu.† Azo.eſt vera ſecundū Docto.preterquā
in eo quod excludit verum contumacem.Nam hec lex loquitur
in omni contumace ſecundum Gul.⁊ Iacob.de Are.Non ob-
ſtat,qd dixit ſe nolle venire,⁊ ſic non poteſt preſumi quod parū
exaudita voce preconis defuerit.Nam poteſt eſſe quod audi-
uit vocē preconis citantis eum,non tamen bene audiuit horaʒ
ſibi deſignatam in termino,⁊ reſpondit ſe nolle venire,poſtea
mutauit propoſitū,quod apparet ex eo quod cito venit,⁊ ideo
preſumitur quod non bene horam termini audiuiſſet.Oppo-
nit̄,quando dolo aduerſarij eſt lata ſententia in abſentem,ſn̄ia
eſt ipſo iure nulla,lege,ſi pretor.ꝗ.Marcellus.⁊ ibi not.de iud.
Sol.ibi dolus fuit commiſſus allegando falſas allega.hic fuit
commiſſus in impediendo reum venire ad iudicium.Oppon.
quod quando quis abſque ſui culpa non venit ad iudicium,ſen-
tentia contra eum lata nulla eſt.l.queſitum.ꝗ.de re iudi.Solu.

Illud verum, quando iudici ſententianti ſummatim conſtaret,
ſed quando non, tunc ſentẽtia valet, ſed per reſtitutio. in integ.
5 reſcinditur, vt hic in fin. ⁊ ibi not. ¶ † Quero an hoc ſit verum
indiſtincte quod ſolennitatis omiſſio vitiet actum? Rñd. ⁊ di-
ſtingue. Aut eſt ſolennitas ſubſtantialis aut non, quod dic, vt
6 in l. j. in fine de ventre inſpiciendo. ¶ † Secundo quero vtruz
hec lex habeat locum in illo contumace, contra quem ventũ eſt
ad ſententiam interlocutoriam? Certe textus hic loquitur de
eo contra quem eſt lata diffinitiua, cum dicat in prin. rem amiſe
rat, ⁊c. Tamen eadem ratio eſt in interlocutoria lata contra cõ
tumacem. Naz rei appellatio generalis eſt. l. prima. in fine. ſi cer
tum petatur. ⁊ ille qui interlocutoriã perdit, perdit illam litẽ,
ſuper qua interlocutoria vertebatur, ⁊ ideo poteſt reſtitui eo-
7 dẽ modo, quo hic. ¶ † Quero quid eſt hoc dictum, reſtituere
litem q̃ glo. appellat reſtitui ad totam cauſam? Reſpõ. tex. hic
not. ſoluit dum dicit reſtituere litez, vt ⁊ ratio ⁊ equitas poſtu
labit. Debes enim ſcire, quod ille, qui petit reſtitutionez in in-
tegrum aduerſus ſñiam, non petit per beneficium reſtitutio-
nis ſententiam reformari, vt puta, ſi fuerit reus abſolutus, cuz
deberet condemnari, non petam per reſtitutionem in integruz,
vt condemnetur, ſed petam quod per beneficium reſtitutionis
reſcindatur illa ſententia, ⁊ ego reponar in eo ſtatu in quo eraz
prius, vt l. j. C. ſi aduerſus libertatem ⁊c. ⁊ in pluribus alijs lo-
cis, ⁊ legibus quas ſtatim allegabo. Sed in hoc eſt aduertẽdũ,
quia tex. hic dicit quod in primum ſtatum reponatur, prout ra
tio, ⁊ equitas poſtulat. Poteſt enim eſſe, quod exceptio contin
git non ſolum in ſententia, ſed in toto proceſſu, vt in minore, q
nõ eſt proſecutus aliquam ſpeciez adminiſtrationis tutele, tũc
reſcinditur vt ipſam actionem poſſit mouere. l. j. C. ſi aduerſus
rem iudicatam reſtitutio poſtuletur. Quãdoqz cõtingit leſio,
quia pendente iudicio poſt litem conteſtatam incipit eſſe ab-
ſens, ⁊ ſic non potuit ꝓducere defenſiones ſuas, ⁊ ſua iura, tũc
reſtituitur vt poſſit vti defenſionibus, ⁊ iuribus ſuis. C. de pro
curatoribus. l. quia abſente. ⁊ ex quibus cauſis maio. l. j. Qñqz
fuit leſus ſolum in ipſa ſñia, proceſſus autem fuit legitime fa-
ctus, vſqz ad concluſionem, tunc reſtituetur, vt reſciſſa ſenten-
tia iterum ſententietur ex eiſdẽ actis. d. l. j. C. ſi aduer. lib. ⁊ hoc
eſt qđ dictat ratio, ⁊ equitas, de qua hic fit mentio. Quero pra
8 cticam huius legis, intra † quantum tempus debet peti iſta re
ſtitutio in integruz? Gl. hic no. & qñqz petit iſta reſtitutio ad
appellandũ. ⁊ tũc dz peti intra decẽ dies, poſtea põt durare lis
vſqz ad quadriẽniũ. Idẽ tz gl. in l. prox. ⁊ in l. interdũ. ĩ. de min.
Nam ſi per x. dies negligeret, abſorberet ſibi tempus ad reſti-
tuendum, ⁊ ſic ad nihil daretur reſtitutio, argu. l. ſed ⁊ ſi per pre
torem. §. quoties. ĩ. ex quib. cau. ma. Canoniſte tamen videnť di-
cere contrarium. Dicam vobis in l. ab hoſtibus. §. ſed quod ſim
9 pliciter. ex qui. cau. ma. ¶ † Quero vtrum cum petitur reſti-
tutio, ſit neceſſarius libellus, ⁊ litis conteſtatio, ⁊ ſimilia? Re-
ſpon. quod ſic, quando petitur aduerſus ſententiã diffinitiuã,
ſed ſi peteretur aduerſus interlocutoriam, tunc poſſet iudex ex
pedire ſuo officio abſqz libello, ⁊ litis conteſta. vt extra de offi.
iudi. c. vlti.

ADDITIONES.

a AN. ALEX. ¶ Diuus. Circa materiam iſtam contumacis, vide
que dicit ſignanter Ang. hic, quod ſi verus contumax compa-
ruiſſet poſt receſſum iudicis a bancho, non poſſet iudex etiam
incontinenti aſcendere iterum, ad hoc vt ille diceretur compa-
ruiſſe iudice ſedente pro tribunali. Item not. quod licet verus
contumax, poſſit appellare, quando comparet adhuc iudice ſe-
dente pro tribunali, iſtud procedit, ſi eſſet contumax in preſen-
tia iudicis. Ita ſingula. Bal. in l. j. in fine. C. quorum appellatio
nes non recipiuntur.

* CLAV. ¶ Sedente. Quid ſi iudex cum videt eum venientem,
ſtatim deſcendit ita quod ille non potuit comparere, iudice ſe-
dente? vide Nicol. de Neapo. in l. ſi cum ipſe. ĩ. de excuſ. tut.

b ALEX. ¶ Tollit aliam. Adde text. in l. ſi hi qui ad ulterij. C. de
adulte. ⁊ in l. ſiue poſſidetis. ⁊ ibi per Bald. C. de proba. ⁊ in l.
mater. ⁊ ibi Ange. ⁊ Saly. C. de calum. ¶ P. PAV. P. Iſtud in-
tellige, ſi vna preſumptio eſt fortior altera, ſecus ſi pars, ſcđm
Ange. conſi. cxxxiij. incipiente, diſſoluto matri. ad finẽ. vide de
materia Fely. in cap. literas. ⁊ c. i. de preſumptionibus.

* CLAV. ¶ Preſumitur. Adde glo. in c. requiſiſti. in verb. preſu
mitur. quam ibi no. Panor. extra de teſtam.

LEX NONA.

1 ☞ Sententia lata contra minorem indefenſuz eſt ipſo iure nul
la, ſed ſententia interlocutoria valet, ⁊ que eſt interlocutoria.
2 Abſens cauſa reipublice, ſi non eſt defenſus, reſtituitur ad to-
tam cauſam.
3 Abſentiarum genera ſunt quinque.
4 Abſens ex cauſa probabili, ⁊ neceſſaria, legitime defenſus reſti
tuitur ad appellandum, non defenſus ad totam cauſam.
Infirmus quomodo reſtituatur aduerſus ſententiam.
Sententia lata contra abſentem vel infirmum, a ſciente, eſt nul
la, ⁊ nume. 10.
Abſens aduerſus ſententiam interlocutoriam qualiter reſti-
tuatur, quando abſentia eſt neceſſaria, ⁊ probabilis.
5 Abſens ex cauſa probabili, puta ſtudiorũ, quomodo reſtitua
tur aduerſus ſententiam.
6 Abſens ex cauſa probabili in negotijs inceptis, an potuit di-
mittere procuratorem, vel non, iuxta legem, nec non. infra ex q
bus cau. ma.
7 Abſens ex cauſa neceſſaria, vt relegatus, quando reſtituatur.
8 Sententia condemnationis, vel proceſſus, contra expulſuz de
ciuitate quando valeat.
9 Metus iuſtus eſt timere crudelitatem tyranni, vel ciuitatis ſe
ditiones.
10 Contumacem quem eſſe quomodo intelligatur.
11 Contumax verus, ⁊ fictus quis dicatur, ⁊ numero decimoter-
tio ⁊ decimoquarto.
12 Contumacia procuratoris vera nõ aufert dño beneficiũ appel
landi, idem in contumacia tutoris, curatoris, vel ſyndici.

Inter minores.

Minores etiam legitime defenſi reſtituũtur ad totam cauſam, abſentes vero ex neceſſaria, ⁊ ꝓbabili legitime defenſi reſtituunť ad appellanduz, hoc dicit. Intendo vobis examinare iſtam legem per q̃ſtiones.
1 ¶ † Quero quid ſi minor nõ ſit legitime defenſus. Rñ. tũc ſñia
eſt ipſo iure nulla. l. cum ⁊ minores. C. ſi aduer. rem iud. ⁊ l. acta.
in ſi. de re iud. ¶ Quero hic dicitur contra rem publicam, nun
quid contra priuatum? Reſpon. ſic, vt infra de petitione here-
ditatis. l. item veniunt. §. in priuatorum. ⁊ C. de petitione he
reditatis. l. j. Item dicitur cauſa cognita. ¶ Quero, quid ver-
tatur in cauſe cognitione? Dic vt in gl. Predicta vera in ſen-
tentia diffinitiua, que profertur contra minores. Sententia ve
ro interlocutoria valet, etiam ſi non ſit defenſus. De quo dic l.
ſi minor. de bon. auth. iud. poſ. ⁊ l. contra pupillum. ĩ. de re iudi.
Item illud quod dico de interlocutoria, intelligas de interlocu
toria de mittendo in poſſeſſionem, ſeu vendendo. Item alia in-
terlocutoria, per quam pronuntiaretur eſſe procedendum, vel
non procedendum ſuper libello, non valet ꝯ minorem indefen-
ſum, ſicut nec diffinitiua ſententia. Caſus in l. ſi preſes. C. quo-
2 modo ⁊ quãdo iud. Venio ad verſic. ei vero. ¶ † Quero quid
ſi abſens cauſa Reipublic. non fuit defenſus? Dicit gloſſ. tunc
a reſtituitur ad totam cauſam, ſcilicet vt poſſit vti defenſionib.
ſuis. infra ex quib. cauſis maio. l. j. de procuratorib. l. qui abſen
te. ¶ Secundo quero, dicitur quod hic reſtituitur ad appellan
dum. intra quod tempus debet petere? Hic dicit glo. intra de-
cem dies. de quo dixi ſ. l. proxima. ¶ Vltimo gl. hic intrat ma
teriam de reſtitutione, que datur abſenti, ⁊ tractat eam per mo
3 dum cuiuſdam ſumme. ¶ † Et primo quero, quot ſunt gene
b ra abſentiarum? Dicit glo. quinqz. Prima eſt probabilis, ⁊ ne
ceſſaria, vt militie. Secunda probabilis tantum, vt ſtudiorum.
Tertia neceſſaria tm̃, vt relegationis. Quarta eſt voluntaria
abſentia abſqz ꝯtumacia, vt mercatoris, vel alterius. Quinta
4 eſt abſentia per contumaciã. Ita & gl. ⁊ bene. ¶ † Quero er-
c go, abſenti ex cauſa probabili ⁊ neceſſaria qualiter ſubueniť.
Et aduerte, qr gl. hic principaliter loquitur qualiter ei ſubue-
niať aduerſus ſñiam, non dicit de alijs leſionibus principali-
ter. Dico ergo qđ abſens ex cauſa neceſſaria, ⁊ ꝓbabili, ſi eſt le-
gitime defenſus, reſtituitur ad appellanduz, vt hic nõ legitime
defenſus, vel nullo modo: reſtituitur ad totam cauſam, vt in gl.
Iſtud dictũ de abſente ex cauſa militie, idem intelligas in quo
libet alio abſente ex cauſa Reipublice Romanorũ, vel alterius
Ciuitatis. l. ſed ⁊ ſi per pretorem. §. ſi. ex quibus cauſis maio. ⁊
hic in textu, ibi ceteris que ⁊c. Item hoc idem in eo qui abſens
eſſet a iudicio ex cauſa infirmitatis. Sicut enim neceſſitas ab-
ſenti impoſita a Republica, quem excuſat, multo magis neceſſi-
tas impoſita a Deo per infirmitatem. De hoc eſt textus, ⁊ glo.
ĩ. de re iudicata. l. queſitum. Item predicta vera quando iudex,
d q tulit ſñiam, dictam abſentiam, vel infirmitatem ignorabat.
Nam ſi ſciuiſſet, ſententia erit ipſo iure nulla, vt d. l. queſitum. ⁊
ibi nota. in l. contra pupillum. §. primo, ⁊ ibi not. fz opinio. Bla
cen. infra de re iudica. que licet ibi non approbetur, tamen in d.
l. queſitum. approbatur. Item predicta vera in ſententia diffi-
nitiua, que datur contra talem abſentem, interlocutoria vero,
e ſi quidem eſſet interlocutoria de mittendo in poſſeſſionem ex
primo decreto, valeret, ſi vero eſſet de mittendo ex ſecundo de
* creto, vel de vendendo, tunc eſſet ipſo iure nulla, *quia cum ille
latitet, contra eum non poteſt perueniri ad ſecundum decretum.
l. Fulcinius.

l.Fulcinius.§.primo.infra quibus ex cau.in poſſeſſio.eatur.⁊ l.
Imperator.de priuileg.credito.Fallit in cauſa noxali,⁊ damni
infecti.l.ſi finita.§.ſi forte.de damno infecto.⁊ C.de reſtitu.mili
tum l.ignorare.⁊ ibi not.per docto.⁊ ſ.ſi ex noxali cauſa agat.l.
ij.in fi.⁊ in dictis caſibus,in quibus valeret, haberet neceſſe pe-
tere reſtitutionem in integrum,vt dictis legibus. ¶ Venio ad
5 ſecundam †abſentiam,ſcilicet in eo qui eſt abſens ex cauſa probabi
f li[f] cum,ſtudiorum. Hic dicit gl.quod ſi eſt legitime defenſus,
ad nihilum reſtituitur,vt ī.ex quibus cauſ.maior.l.nec non.in
principio.⁊ quando appellā.ſit.l.j.in fine. Non legitime defen-
ſus, vel nullo modo defenſus poteſt, ſi vult, appellare de iure
Codicis.l.ab eo.C.quomodo ⁊ quando iudex. Item poteſt pe-
tere reſtitutionem in integrum ad totam cauſam,d.l.nec non.in
princip.ex quibus cauſ.maio. Nec diſtinguitur,potuit dimit-
tere procuratorem vel non, licet quidam diſtinxerint, not. d.l.
nec non.⁊ l.ſed ſi per pretorem §.aduerſus.eodem tit.ita dt gl.
g hic.Aduerte quod non diſtinguatur,potuit procuratorem[g] di
mittere vel non,vel ſi dimiſiſſet,⁊ eſt mortuus,vel non,qd pla-
cet mihi in cauſis non inceptis ante ſniam: Nam ſi cauſa erat iam
incepta,⁊ ipſe ſe abſentauerit ex cauſa probabili eſt quid ſibi
imputetur,niſi procuratorem dimiſerit. Nā cū exercitium cau
ſe incepte ſit neceſſarium,debebat potius illi inſiſtere,quaſi pp
cauſam probabilem non neceſſariam ſe abſentare.l.contumacia.
6 §.primo,de re iudi. Unde† in negotijs inceptis dicerem adhi-
bendam illam diſtinctionem,an potuerit dimittere procurato-
rem,vel non,vel ſi dimiſerit,⁊ eſt mortuus vel nō, vt colligitur
7 ex d.l.nec non.in prin.⁊ in d.l.ab eo. ¶ Venio† ad tertiā abſen
h tiā,ſcilicet de abſente ex cauſa neceſſaria tm[h],vt in relegato. Et in
iſto dicit gl.ſi quidem non potuit dimittere procuratorem, vel
potuit,⁊ dimiſit,⁊ mortuus eſt,reſtituitur,alias ſecus,vt infra
de minor.l.Papinianus.⁊ lege,ſed ⁊ ſi per pretorem §.j.infra
ex quibus cauſis maiores.Et hoc eſt verum,⁊ eſt differentia in
ter ipſum abſentem,⁊ abſentem ex cauſa probabili,in cauſis nō
inceptis,ſed in cauſis inceptis abhibet eadem diſtinctio. Sed
8 iuxta hoc† quero,hic loquitur de relegato,[i] quid de expulſo de
ciuitate ſua,vtrum ſententie, vel condemnationes,⁊ proceſſus
i facti contra eum valeant[i]? Reſpondeo ſi quidem bona ſua ſunt
publicata,debet agi contra fiſcum,qui ſibi ſucceſſit. De hoc nō
eſt dubium. Sed ſi bona non ſunt publicata, tūc videtur quod
proceſſus facti contra eum non valeant ipſo iure,quia cum cite
tur ad locum ſibi notorie non tutū,in quo non poſſet compare-
re ſine periculo vite,citatio non arctat eum,vt l.ſciendum,infra
de legatio.⁊ ad Trebellia.l.de etate.⁊ eſt hodie magis expreſ-
ſum in clemen.de re iudicata,cap.paſtoralis.§.Piſana quoque
9 ciuitas. Eſt enim† iuſtus timor timere crudelitatem tyranni,
vel ciuitatis ſeditiones, vel ſeductores,vt l.Fulcinius.§.quid
ſit latitare,infra ex quibus cauſis in poſſeſſionē eatur. Venio ad
quartam abſentiam, ſcilicet de eo qui abeſt abſqꝫ contumacia.
10 †Dicit gl.iſte non leditur, qꝛ ſnīa nulla:ergo non eget reſtitu
tione,l.de vno quoqꝫ,infra de re iudi.Et intelligas non contu-
macem eum,qui omnino non fuit citatus, vel monitus per iudi
cem,vel monitus per iudicem,vel ſi fuit citatus,non fuit propo
ſitum peremptorium,vel aliud quod haberet vim perempto-
rij.C.quomodo ⁊ quando iud.authent.ceſſante. ⁊ infra de iudi.
l.ad peremptorium.cum l.ſequen. ¶ Veniam ad quintā abſen-
tiam,ſcilicet de eo qui abeſt cōtumaciter. Et in hoc gl.loquitur
mirabiliter.Aut eſt verus contumax,⁊ iſte non auditur appel
lans. Secus ſi eſt ficte contumax.l.⁊ poſt edictum,in fine.ſ.de iu
di.niſi veniat iudice ſedente pro tribunali,vt ſupra l.proxima.
k Pro huius declaratione querit gloſ.[k] quis eſt verus †contu-
11 max,⁊ quis fictus? Gloſſa,dicit hic,⁊ ſupra l.proxima. qd ve-
rus contumax eſt is,qui inuentus dixit aperte ſe nolle venire,
⁊ ad illum vna citatio ſufficit, argumento infra ex quibus cau-
ſis in poſſeſſionem eatur.l.Fulcinius.§.final. ⁊ in hoc dicit ve-
rum gloſſ. Et aduerte quod dico, vna citatio, licet non fuit di-
ctum,peremptorie,imo dico plus, etiam ſi non eſſet citatus, ſi
tamen dixiſſet ſe nunquam venturum coram iudice illo,non de-
beret vlterius citari, ſicut dicunt Canoniſte de eo, qui recedit
appellans ab aliqua interlocutoria,quod non eſt amplius citā-
dus.Videtur enim dicere ſe amplius non venturum ad iudi-
* cem,vt extra,de dolo ⁊ contuma. cap.j.in Clementi.*quod te-
nementi.Fictus contumax eſt,qui inuentus nihil dixit,vel di-
xit ſe venturum,⁊ poſtea non venit.Dicit gl.idem not.ſ.l.pro-
xima.Contrarium not. infra de appellatio.l.ex conſenſu. in fin.
Pro quo videtur tex.C.de iudic.l.properandum.§.⁊ ſi qui-
dē.ibi,Nec ita parte actoris inuenta,coniuncto eum §.ſin autē
reus.⁊ ibi Cynus ponit iſtam materiam ſatis diffuſe,⁊ Joan-
nes in cap.primo,de dolo ⁊ contumacia in Clementi.multum la
te, quem vide ſi vis. Mihi autem ad declarationem veritatis
iſtius videtur dicendum quod ille contumax non poteſt appel-
lare,qui per contumaciā non venit. Ita dicit textus in l.⁊ poſt
edictum.in fi.infra de iudicijs.⁊ intelligitur ibi de contumacia
eius qui potuit venire,⁊ non venit. Ita dicit textus in l.ex con
ſenſu.in fine.infra de appellationibus.vnde illum appello verū
contumacem,qui potuit venire in termino peremptorio,⁊ non
venit,d.ll.Et ideo dico ſic,quidam eſt verus contumax apparē
ter,⁊ exiſtenter. Quidam eſt verus contumax apparenter, ⁊
non exiſtenter. Quidam eſt fictus contumax apparenter, verꝰ
exiſtenter. Quidā eſt fictus contumax apparenter ⁊ exiſtēter.
l Redeo ad primū[l]. Verus contumax apparenter ⁊ exiſtenter,
eſt qui inuentus dixit ſe nolle venire, vel fuit inuentus, ⁊ dixit ſe
venturū,vel nihil dixit,tū poſtea non venit abſqꝫ aliqua cauſa:
vnde remanet qd ſolū fuit ꝯtumacia ⁊ ꝯtēptus iudicis,iſte non
auditur appellās. Potuit enī venire, ⁊ noluit.d.l.ex ꝯſenſu. in
fine de appellationibus,⁊ d.l.⁊ poſt edictum.in fin. Quidam eſt
m verus contumax[m] apparenter ſed non exiſtenter, vt puta inuē
tus qui dixit ſe nolle venire,poſtea mutauit propoſitum ⁊ vo-
lebat venire,ſed fuit impeditus dolo aduerſarij, vel ex aliquo
caſu abſque culpa ſua,vt ſupra l.proxima.in fine. Iſte ſi vult ap
n pellare, non audietur[n] a iudice a quo appellatur, nec admittit
eius appellatio,quia eſt verus contumax apparenter,tamē co
ram iudice appellationis,ad quem eſt appellatum,hoc proba-
bit,quod in rei veritate non eſt verus contumax,probādo cau
ſam impedimenti: ⁊ tunc procedetur ſuper appellatione ſua,
ſicut ſi eſſet admiſſa.lege,ſciendum.infra de appellationibus re
cipiendis.⁊ C.de appellationibus.l.a proconſulibus.idē de eo
qui fuit inuentus,⁊ dixit ſe venturum,vel nihil dixit. Nā ſi nō
venit, eſt verus contumax apparenter,⁊ eius appellatio nō re
cipietur,ſi tamen cauſam coram iudice appellationis probauit,
quod non eſt verus contumax exiſtenter,proceditur in appel-
latione, vt ſupra dictum eſt,vbicunque autem dixi verum con-
tumacem non audiri appellantem, intellige niſi venerit iudice
ſedente pro tribunali, Nam tunc ex illo actu preſumitur quod
non fuerit contumax, ⁊ audietur appellans, ſupra l. proxima.
o Quidam eſt contumax[o] apparenter, ⁊ verus exiſtēter, vt in eo
qui non fuit inuentus,tamen citatio peruenit ad eius notitiā,
⁊ tunc cum poſſet venire,non venit, tunc iſtius appellatio reci
pietur a iudice a quo, quia ſibi non liquet ipſum eſſe verum cō
tumacem. Sed ſi pars contra quam eſt interpoſita appellatio
coram iudice appellationis hoc probabit,ſcilicet ipſum ſciuiſ-
ſe,⁊ contempſiſſe venire,non procedetur ſuper eius appellatio
p ne. Ita pōt intelligi C.de iudi.l.properandum.§.ſin autem[p].in
fi.coniuncto prece.§.ibi,nec ita parte actoris inuenta. De hoc
ēt videtur glo.in d.c.j.extra de dolo ⁊ cont. Et eſt aduertendū
in eo quod dixi quando per contumaciam non venit, qꝛ ſi eſſet
cauſa aliqua,propter quā venire nolebat, vt puta qꝛ timebat iu
dicem,ne faceret eum approbare ſententiam, qꝛ ſic erat cōſuetꝰ
alijs facere,vel qꝛ erat ruſticus,timebat ire ſine aduocato,⁊ ſi-
milia,quecunque eſſent,que poſſent eum excuſare a contemptu
iudicis,putarem ipſum debere audiri appellantem,qꝛ ceſſat ve
ra contumacia. Quarto,quidam eſt fictus contumax apparen-
ter ⁊ exiſtenter, vt citatus ad domum,ad quem citatio non per
uenit in notitiam, ⁊ iſte ſine dubio auditur appellās.l.ab eo.C.
12 quomodo ⁊ quando iudex. ¶ Quero, †vtrū ſi procurator eſt
q vere contumax auferatur[q] domino beneficiū appellandi? Bre
uiter videtur quod non. Nam ex facto procuratoris non puni
* tur dominus,l.j.§.ſi procurator.ſ.ſi quis ius di.non obtempe.
Non obſtat l.j.ī.quando appel.ſit.qꝛ quando procurator nō ap
pellauit intra decem dies,ius appellādi perit ſui natura, quia
non viuit plus,nō autem infertur hoc in penam nō appellātis,
ſed quod verus contumax non audiatur,eſt in penā cōtumacie.
Et hoc tenet Inno.extra vt lite non conteſt.c.j.in fi. Idē puto
de contumacia tutoris ⁊ curatoris,vel ſyndici. Hoc videtur ſen
tire gl.infra de regul.iur.non poteſt dolo carere. Quero ſi cau
13 ſa †tota agitata eſt per procuratorem,ad audiendum ſententiā
fuit citatus dominus qui dixit ſe nolle ire,vel nihil dixit an di-
catur verus contumax? Reſpondeo,nō,quia nō tenetur ire, po
teſt tamen,ſi vult.l.procuratoribus.C.de procura. Et ideo cū
habet iuſtam cauſam,nō debet pati penam contumacie,ſicut ſ.
dixi de alijs,qui habeant aliquam cauſam non veniendi.l. contu-
14 macia.§.i.ī.de re iud. ¶ †Quero,quid ſi aliquis in primis ci-
* tationibus*fuit inuentus, in vltima citatione,non fuit inuen-
tus,an dicetur verus contumax? Reſpon. ſi quidem fuit inuen
tus in primis citationibus antequam perueniretur ad edictū
peremptorium,ex illis non erit verus cōtumax.l. contumacia.
§.contumax de re iudicata. Unde ſi in tertia non fuit inuētus,
non dicam eum verum contumacem. Sed ſi fuerit inuentus in
citatione peremptoria, ⁊ poſt ea in alia citatione, que ex beni-
gnitate pponitur ſm l.⁊ poſt edictum.in prin.ī.de iudicijs, nō
fuerit inuentus,tunc reputo eum verum contumacem,quia per

ſequentem citationem non purgatur contumacia precedens, ſed fit ad omnem malitiam ſuperandam. argumento authentice, iubemus. C. de iudicijs.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Totam cauſam. Uide not. in materia per gl. Bart. ⁊ Bal. in l. ab eo. C. quō ⁊ qñ iudex. ⁊ in l. pen. C. eo. tit.
b POMA. ¶ Et primo quero. vide per Fely. c. cum Bertholdus. de re iud.
c ALEX. ¶ Qualiter ſubuenitur. De iſta materia plene per Innoc. ⁊ Doc. in c. ij. de procura.
ALEX. ¶ Ignorabat. Adde Bar. ⁊ Bal. in l. pen. quō ⁊ qñ iud.
e POMA. ¶ Si quidem eſſet. vide Fely. c. v. ver. ex hoc. de teſtib.
* CLAV. ¶ Iure nulla. Uide ad hoc Panor. in ca. ij. de teſtam. ⁊ apoſtil. in verb. impedimentum, ibi que tenet contrarium.
f ALEX. ¶ Ex cauſa probabili. Quid ſi eſt abſens ex cauſa eundi ad ſanctum Jacobū, dicitur cauſa probabilis, ⁊ fauorabilis, ſm Bal. in l. ab eo. C. quomodo ⁊ quando iudex. in prin.
g ALEX. ¶ Procuratorem. Uide qualiter quis debeat dimittere procuratorem, quando vult ſe abſentare, ad hoc vt procedatur in cauſa, adde Bal. in l. ab eo. l. C. quomodo ⁊ qñ iudex. ⁊ qd no. Bar. in l. j. de diuer. ⁊ tempo. preſcr.
h ALEX. ¶ Ex cauſa neceſſaria tantum. Idem ſi quis receſſit metu criminis commiſſi, eſt abſentia neceſſaria, nō fauorabilis, ſm Bal. in l. ab eo. in prin. C. quomodo ⁊ quando iudex. Circa hoc vide Ange. in q. ſua Bonoñ. in iij. ⁊ iiij. dubio. Spec. ⁊ Joan. And. in tit. de accuſ. in ij. parte. §. ſequitur. verſi. quid ſi bannitus. Adde quod etiam carceratus p debito, habeatur pro abſente ex cauſa neceſſaria. Ang. conſi. lxv. Et de bannito, qui non potuit dimittere procuratorem, quod detur reſtitutio, vide Aret. in c. intelleximus. extra de iud.
i ALEX. ¶ Valeant. An proceſſus factus contra expulſum de ciuitate, valeat? dixi poſt Bar. i l. creditor. ff. de ſol. ⁊ de iſtis exercitijs, Bal. in l. j. C. quomodo ⁊ quando iudex. ſe remittit ad no. in c. j. de cle. non reſi. in vj. de hac queſtione vide Ang. in l. ij. §. qd diximus. ff. ſi quis cau. ⁊ vide quod ibi dixi. vnum dixit Hoſt. ⁊ Joan. And. in c. irrefragabili. de offic. ord. quod ſi qs expreſſe dt ſe facturum aliquid, non debet expectari terminus. Sequit Bal. in c. j. de milite vaſal. qui contumax eſt.
k ALEX. ¶ Querit gl. Equaliter intelligatur, addit vnū Bart. i l. ex cōſenſu. §. fi. de appel. Unum adde ſingulariter, qd ſemper vbi citatio fit a iure, iſte dicitur cōtumax ficte, nō vere. Ita not. dicit Sp. in tit. d contumace. §. j. verſi. ficte contumax. Uñ ſi nō cōparet, poteſt ſemp appellare: Et Cy. tenet i l. properandū. §. ſin aūt reus. C. de iudi. in addi. ⁊ in Cle. cauſam. de electio. in gl. pen. latius p docto. in l. ex cōſenſu. §. fi. vbi p Ang. ⁊ Bal. in d. l. properandum. §. ſin autē reus. ⁊ vide ibi per eum quid ſi dubiū eſt, an fuerit vere cōtumax? Et dicit quod auditur appellans.
l P. PAV. P. ¶ Redeo ad primum. Uide Felyn. in c. quod ad conſultationem. in fin. extra de re iud.
* CLAVD. ¶ In cle. Contrarium tenuit i hoc Bald. in l. deberi. C. de fideicom. lib. per illum text.
m ALEX. ¶ Verus contumax. Ut appareat qs verus cōtumax ⁊ qs fictus appelletur, adde not. Joan. And. in nouella in c. prudentiā. de offi. dele. Bal. in l. conſentaneum. aliquid per eum in c. j. de mili. vaſal. qui contu. eſt. Adde Ang. conſi. clxxxij. ⁊ ccxlvj. Oldr. conſi. lxv.
n ALEX. ¶ Non audietur. Uide gl. in cle. j. de do. ⁊ contu. Add qd iſta habent locū, in vero contumace ante ſententiā. Si vero ē verus cōtumax in proceſſu ante ſentētiā nulla lege cauet, qn poſſit appellare. Ita no. Bald. in cōſi. ſuo inci. inquiſitus fuit citatus. ⁊ probo per id quod habetur, per gl. ⁊ doc. in l. ij. §. quod ſi actor. de iur. calum. Uide mod. in l. ex cōſenſu. ⁊ illud quod dixit, tz Bal. in l. eos. §. j. C. de appel. An cōtumax appellet. Car. conſi. lxiiij. ⁊ do. de Rot. deciſ. cxxxiij. ⁊ clxxviij.
o P. PAV. P. ¶ Contumax. Uide concordantias in hoc, per Alexand. in l. ij. ff. ſi quis in ius voc. nō ierit.
p ALEX. ¶ Sin aūt. Et videt pbari in d. l. ex cōſenſu. in fi. de app. no. Bal. in d. l. diffamari. de inge. ⁊ ma. ⁊ in aut. hodie. C. de app.
q ALEX. ¶ Auferat. Uide Bart. in l. j. in fi. ff. quādo appel. ſit. ⁊ ibi dixi. ¶ Uide Card. conſi. xxxij.
* ALEX. Primis citatiōib⁹. Uide Sal. i l. pperādū. §. ij. C. d iud.

De eo quod metus cauſa geſtum erit. Rubr. ij.

a ¶ Continuatio ª rubrice patet ex poſitis ſ. tit. j. l. j.

ADDITIO.

a ¶ Continuatio ª. Circa iſtam materiā metus, adde quod ſi aliquis metu compulſus, iuret id facere quod iure tenetur, an poſſit petere abſolutionē a iuramento, vid Ro. ſing. ccccxxix. inci. iurat quis. qs autē dicatur iuſtus metus, ⁊ an ſufficiat terror armorū? vide Alex. cōſi. cccclxvj. Item an factū in carcere, dicatur factum metu, ⁊ an ⁊ qñ approbatio purget metū, vide Frā. conſi. xiiij. ⁊ de metu reuerentiali an ⁊ quādo inducatur? vide late Franc. conſi. xxiiij. vide que habes in l. qui in carcerem. ff. eod. Item not. quod p vnum teſtem probetur metus, vide Cep. caut. clvij. ⁊ clxv. Item no. ſin. dictum Arch. in c. ſi ſacerdotibus. vbi dixit, quod ſi precedāt metus ⁊ verbera per hoc quod act⁹ fiat in preſentia eius, cuius preſentia fecit ceſſare metum, quod tūc tollitur metus precedens. vide etiam Pan. in c. cauſam matrimonij, nunquid autem timor excōmunicationis dicatur iuſtus metus? vide Rom. conſi. ccclxix. ⁊ ibi etiā quod in timore priuationis, vide Barb. late cōſil. xxx. in ij. parte. vide que habes i l. metus. ff. ex qui. cau. ma. Item an metus excuſet delinquentē p metum, vide Pan. conſi. iiij. vbi loquit de cōmittente adulteriū per metū, an perdat dotem. Item quod contractus factus cum principe per metū, dicatur ipſo iure nullus, vide Bald. de pace conſt. in verſ. pactiones. Itē diffinitionē metus, vide p Bal. in c. i. q feu. da. poſ. Item no. quod vox pretoris dicētis in iſto tit. quod me. cau. geſtum erit, ratum nō habebo, eſt vox Dei, quam poſuit in ore pretoris dicētis in iſto tit. qd met. cau. geſtū erit, ratum nō habebo. vide Bal. in rub. de controuer. inueſt. nūquid autem metus inducatur ex precibus principū? vide Pan. in c. cum inter R. ſeniorem. extra de elec. Item quod faciens aliquid timore ſtatuti, dicatur habere iuſtū metum, vide Fely. in c. cum M. Fer. extra de conſti. Itē an metus poſſit allegari per eū qui dedit cauſam metui, vid Felyn. in c. cum inter priorem. extra de exce. Item d effectu reſultāte ex animis, vide Felyn. in c. afferte. extra de preſum. Itē adde quod alienatio rei eccleſiaſtice, que alias erat alienabilis, facta per metū, eſt ipſo iure nulla, idem in conſtitutiōe procuratoris facta p metū, vide Ro. ſin. decxcij. incip. alienatio. ⁊ in ſeq. Item qualis metus requirat in maſculo, ⁊ quod minor ſufficiat in femina, ⁊ quomodo pbetur, ⁊ an magis teſtibus deponētibus credatur de metu, quā de ſpontanea voluntate, vide Jaſo. in l. interpoſitas. C. de trāſac. Itē an mine inducāt iuſtum metum, ⁊ an preces potētis inducāt metū? vide Fely. in c. j. de offi. dele. vbi ēt de metu ſtatuti. de metu autē reuerētiali, vid Bar. in l. j. §. que onerāde. ff. quarum rer. act. nō dat. vbi habes remiſſionem ad Fely. late tangentem de reuerentia filij, ⁊ ſubditi, ⁊ ſolum erga patrem, maritum, ⁊ ſuperiorem: ⁊ de iſtis ⁊ alijs multis in materia iſti⁹ tituli, vide per Jaſ. in §. quadru. in vlt. gloſſ. inſti. de actio Item an ſententia, vel laudum latum per metum, ſit nullum, vide Aret. in l. ſi quis poſt. ff. de teſt. vide que ipſe dicit in l. nec furioſus. §. i. de teſt. vbi etiam quid de inſtrumento. Item etiam circa iſtā materiam, an ſententia, vel laudū latū p metum, ſit nullum ipſo iure, ⁊ quando: vide late Dec. conſi. xlij. in ij. dubi. ⁊ ibi etiam quādo vtilitas aliqua non acquirit metu inferētis, ſed tertio, locū hz iſte tit. Itē que differentia ſit inter minas, ⁊ terrorem in materia iſta, ⁊ quod ſicut conſiderari debet perſona inferentis metū, ita etiā eius in quē infert, vide Dec. in c. j. de offi. deleg. ⁊ in c. cauſa matrimonij. e. ti.

LEX I.

1 ☞ Moderni gaudent breuitate.
2 Actum qui ponit prout eſt in patiente, pſupponit eum prout eſt in agente.
Lex vel ſtatutum loquens de vxore, intelligitur etiam de viro.

* Ait pretor. Quod metus cauſa geſtū eſt, nō habetur ratū. * ⁊ ponit deffinitionē metus, ⁊ diffinitionem violētie.
1 h. d. vſq3 ad fi. l. ¶ No. † quod gaudēt breuitate moderni. ¶ Scdo not. diffinitionē metus ⁊ diffinitionem violentie. ¶ Opp. quod metus ⁊ vis ſunt diuerſa, qd apparet, qz diuerſe ſunt diffinitiones. vt hic, ergo ad poſitionem vnius, nō ſequitur poſitio alterius. ſ. tit. ij. l. fi. Sed hic videtur contrarium, quare, male. Reſpōd. vis hz ſe per modum agentis. Radicatur enim vis in inferente metum. Metus autem reſpicit perſonam patientem. Nā in agente nul
2 lus eſt metus, ⁊ ideo habes † notare quod qui ponit actum, prout eſt in patiente, pſupponit eū prout eſt in agente, nec eſt neceſſe quod exprimatur. ⁊ hoc eſt notandum ad multa. Pono tibi
a caſum ª, Lex dicit aliqd de vxore, certe vxor nō poteſt eſſe ſine viro, debet etiam intelligi de viro. C. de indi. vidui. tol. l. fin.

ADDITIO.

* Ratū. ¶ Iſtud edictū eſt vox Dei plata ab homine. Bal. in l. nominationes. C. de appellationib. vbi dicit quedam notabilia in hac materia libere, ⁊ coacte voluntatis. ⁊ multa pulchra, ⁊ bona dicit in ſuo conſil. ſchiſmatis, quod poſuit in rubri. C. ſi quis alic. teſt. prohib.
AND. BARB. ¶ Unū caſuz. De materia correlatiuorū, vid qd no. Bal. in l. nemo. C. de ſacroſ. eccl. ⁊ no. in l. ſi cōuenerit. ff. de pactis. in l. fi. ff. de accep. ⁊ l. fi. C. d idi. vidui. ⁊ Bal. in rub. ff. d iureiu.

Lex